Måndag 19 april 2021

Sofie sjunger vidare i en förändrad bransch

I sommar är operasångerskan Sofie Asplund aktuell med operan Lisbeta på Åland. Trots pandemin har hon det senaste året haft arbete, något hon är tacksam över i en bransch som drabbats hårt.

Sofie Asplund säger att hon har haft tur. Många kollegor i artistbranschen har stått helt utan jobb och inkomst sedan pandemin svepte in över Sverige. Själv gick hon på mammaledigt i fem månader vid pandemins start. Till hösten hoppades hon att allt skulle återgå till det normala lagom till att hon skulle gå tillbaka till jobbet på Göteborgsoperan.

– Så blev det verkligen inte, säger hon.

Tack vare jobbet på en statlig institution har hon ändå haft arbete, om än i nya former.

– Jag har haft turen att få arbeta från och till. En scenisk produktion, La Boheme, blev till en konsert som filmades utan publik och visades för några hundra personer, säger hon, och fortsätter:

– En annan, Siegfried, hann vi repetera i två månader och nätt och jämt färdigställa innan operahuset stängde ner igen efter ökad smittspridning i regionen. Det landade ändå i en film som kunde streamas innan påsk. Ålänningen **Dan Karlström** medverkade i samma produktion.

> *"Fokuset är helt annorlunda nu. Vanligtvis ligger det på prestation, premiär, publik och adrenalin. Nu är man glad varje gång man överhuvudtaget får musicera med en kollega eller en dirigent, eller lyxen att få träffa en orkester."*

Ny inställning till arbetet

Många av de konserter Sofie skulle ha deltagit i har ställts in helt. Den här våren skulle hon ha jobbat med operan Ariadne på Naxos på Kungliga Operan, men även där blev planerna ändrade trots att produktionen var väl anpassad till pandemin med få roller, en mindre orkester och ingen kör.

– Vi började repa musikaliskt i januari men på grund av smittläget och att flera i personalen fick corona var operan tvungna att ta beslutet att flytta fram den till 2022.

Att pandemin har slagit hårt mot branschen är ett faktum. Många frilansande artister har haft det kämpigt på det ekonomiska planet.

– Mycket har ställts på sin spets. Det har varit diskussioner i branschen om att frilansare inte har ett skyddsnät och vilka rättigheter man har som artist.

Ändrade planer och inställda föreställningar har dock inte bara varit negativt. En ny uppskattning för det lilla har växt fram under det senaste året.

– Fokuset är helt annorlunda nu. Vanligtvis ligger det på prestation, premiär, publik och adrenalin. Nu är man glad varje gång man överhuvudtaget får musicera med en kollega eller en dirigent, eller lyxen att få träffa en orkester.

På Göteborgsoperan har man försökt hitta nya vägar för artisterna som har haft mer tid till sitt förfogande.

– Det är många som har utvecklats mycket för att man inte har samma prestationstänk, säger Sofie.

Upprättelse åt "häxorna"

I januari släpptes en skiva med den svenska sekelskiftskompositören **Helena Munktells** musik. Där medverkar Sofie med tio franska sånger, "Dix melodies". Skivan fick högsta betyg i Dagens Nyheter, recensenten **Sofia Nyblom** omnämnde skivan som "en ask svensk-franska praliner".

Nästa skiva som ges ut under våren är tillsammans med Lunds kammarsolister, även den på franska.

– Vi gör brittiska kompositören **Benjamin Brittens** verk Les illuminations. Den är ett av mina favoritverk i alla kategorier, den är vårdigt dramatisk. Med på skivan är även nyorkestrerade sånger av **Claude Debussy**, "Ariettes oubliés".

För tillfället ligger Sofie Asplunds fokus främst på operan Lisbeta som har premiär på Åland i juli.

– Jag har ett färskt klaverutdrag som jag har jobbat med sedan i januari, säger hon.

Operan Lisbeta är baserad på **Carina Karlssons** bok Märket om häxprocesserna på Åland.

– Det är verkliga personer som vi porträtterar så det ska bli vårdigt spännande.Vi vill ge de här kvinnorna som blev oskyldigt anklagade upprättelse. Ska man gå på operan kan man förbereda sig genom att läsa romanen.

Att sjunga opera på Åland är nytt för Sofie Asplund.

– Hemmaplan är alltid laddat. Det känns på ett annat sätt, säger hon.

Text:
Tara Bamberg
nyheter@alandstidningen.ax
Tel: 26 026

Under våren ger Sofie Asplund ut en skiva tillsammans med Lunds kammarsolister.
Foto: Max Jansson

» **Ny bok** Recension

Lehtinen kryddar kanske lite – men fångar läsaren

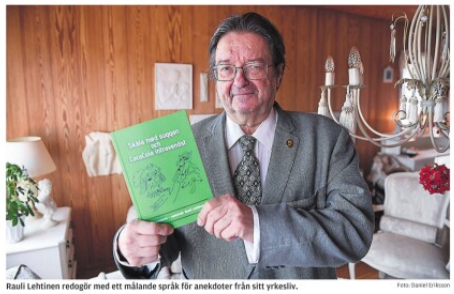

Rauli Lehtinen redogör med ett målande språk för anekdoter från sitt yrkesliv.
Foto: Daniel Eriksson

Rauli Lehtinen säger i en intervju i Ålandstidningen i januari att han har hur mycket som helst att berätta. Efter att ha läst hans memoarer kan jag bara instämma.

Glöm en kronologisk redo-görelse från barndom till pension med början på barnbördshuset. Veterinären Rauli Lehtinen inleder i stället, passande nog, sin bok med en dramatisk redogörelse om en ko som just kalvat och därefter drabbats av livmoderframfall.

Bokens styrka är just de många anekdoterna, den ena mer otrolig än den andra och alla skrivna med en stor portion självdistans och humor.

Rauli Lehtinen har mött grisar vars ägare gett dem en halv flaska Koskenkorva enligt devisen att alkoholen lindrar de flesta plågor. Han har mött djurhållare som själva tittat för djupt i flaskan och somnat med grisen i kätten. Han har suttit i en helikopter som attackerades av en havsörn och gett lugnande medel – i flera omgångar på grund av att regissören inte nöjde med sig med en tagning – till kon som figurerar i "Stormskärs Maja". Och så fortsätter det, sida efter sida.

Som ung drömde Rauli Lehtinen om en framtid som sjökapten, men hans syn var för dålig. I stället blev det veterinärutbildningen: "Efter flera år kände man sig som Einstein och hade då ännu inte sett en levande ko."

Med legitimationen i näven och ett jobb på Åland som kommunalveterinär fick han snart lära sig att de teoretiska kunskaperna nog var bra – men att erfarenhet och instinkt även behövdes för att förstå vad som felades djuren.

> **"Skåla med suggan och Coca Cola intravenöst"**
> **Författare:** Rauli Lehtinen
> **Förlag:** Egenutgivning.
> **Utgivningsår:** 2021.
> **Antal sidor:** 139.

När de beprövade metoderna inte fungerat har Rauli Lehtinen inte tvekat att använda sig av mer okonventionella grepp. En gång drog han till exempel ut en potatis som tockade igen matstrupen på en ko – genom att först göra ett hål i rotfrukten med hjälp av en äppelurskärare och sedan kroka i en dörrhake från en ladugård.

En annan gång skulle han avliva en ko medelst en sälbössa av den gamla modellen, men glömde stoppa in kulan. Kon dog dock, troligen var hon redan så svag att hon fick en hjärtattack av den höga krutsmällen. Han är i boken befriande prestigelös när det gäller sina tillkortakommanden.

Ovanligt roligt – och samtidigt lite frustrerande – är det också att försöka gissa sig till vilka personer och platser som åsyftas i boken, alla är nämligen utbytta till pseudonymer.

Mången läsare med lokalkännedom kommer nog ändå att kunna identifiera åtminstone ett par av dem, de flesta kan nog luska ut att ön Stenholmen heter Bergö i verkligheten, att koägaren Gode Frestelse är ett fingerat namn för **Rune Jansson** och att den åländska filmmakaren Divid-Uggla Lågudde på riktigt heter **Per-Ove Högnäs**.

Rauli Lehtinen har berättat att det var utmanande att skriva på ett annat språk än sitt modersmål, men han har fått hjälp med korrekturläsningen och språket flyter i det stora hela. Vissa korrekturfel, som dubbla mellanslag, att någon bokstav saknas och så vidare stör ändå läsningen lite.

Ibland undrar jag om det inte kan ligga något i det han skriver i inledningen att hans son har sagt – faderns historier består av 40 procent sanning medan resten utgörs av en livlig fantasi. Men oavsett om Rauli Lehtinen kryddat sina minnen eller inte är han en god berättare och underhållande läsning är det onekligen.

I den här boken är det yrkelivet som veterinär som dissekeras.

I en eventuell uppföljare hoppas jag (men kanske inte de åländska beslutsfattarna) att han går igenom även sitt politiska värv, i den här boken avhandlas det nämligen bara i förbifarten – säkert finns en och annan anekdot att förtälja även från det.

Text:
Annika Kullman
annika.kullman@alandstidningen.ax
Tel: 26 644

POWERED BY VISIOLINK